

Redacțiunea. Administrațiunea, și Tipografia
 Brașov, piața mare Nr. 50.
 Toțișorilor de la oraș nu se primesc. — Manuscrisurile nu se restituie.
 INSERATE se primesc la Administrațiunea în Brașov și la următoarele Birouri de anunțuri:
 În Viena: *M. Diner, Amersbach, Schalek, Rudolf Hans, A. Oppelt, Nachfolger; Anton Oppelt, J. Demmer.* În Budapesta: *A. V. Goldberg, Kékéssy Bernat.* În București: *Agence Havas, Succursale de Roumanie; in Hamburg: Karolyi & Liebmann.*
 Prețul inserțiilor: o seriă garmond pe o coloană 6 or. și 80 or. timbru pentru o publicare. Publicările mai dese după tarifa și învoială.
 Reclame pe pagina a 6-a o seriă 10 or, sau 30 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

A N U L I X.

„Gazeta” iese în săptămânii.
 Abonamente pentru Austro-Ungaria:
 Pe un an 12 fl., pe șase luni 6 fl., pe trei luni 3 fl.
 N-rii de Duminică 2 fl. pe an.
 Pentru România și străinătate:
 Pe un an 40 franci, pe șase luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
 N-rii de Duminică 8 franci.
 Se primumără la toate oficiile poștale din țară și din afară și la dd. colectorii.
 Abonamentul pentru Brașov administrațiunea, piața mare, târgul Inului Nr. 30 etajiu I.: pe un an 10 fl., pe șase luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 or.
 Cu dusul în casă: Pe un an 12 fl., pe 6 luni 6 fl., pe trei luni 3 fl. Un exemplar 5 or. v. a. sau 15 bani. Atât abonamentele cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 76.

Brașov, Vineri 4 (16) Aprilie

1897.

Nou abonament la Gazeta Transilvaniei

Cu 1 Aprilie 1897 st. v.

s'a deschis nou abonament la care invităm pe toți amicii și sprijinitorii fôiei noastre.

Prețul abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria:

pe un an	12 fl.
pe șase luni	6 fl.
pe trei luni	3 fl.

Pentru România și străinătate:

pe un an	40 franci
pe șase luni	20 „
pe trei luni	10 „

Abonarea se poate face mai ușor prin mandate postale.

Administrațiunea
 „Gazetei Transilvaniei“.

Nouă lupte în perspectivă.

Scim, că numai de curând s'a ținut éráși o conferență a episcopilor catolici în Budapesta. Mai înainte de vreme, aceste conferențe oferiau puțin interes pentru noi Români. De când însă au început să ia parte la ele regulat și arhierii bisericii române unite, consfăturile acestora au câștigat și pentru noi o importanță, de care din nenorocire prea puțin dintre noi își dau séma și cei mai mulți consideră această cestiune ca ceva, ce, înafară de cercul preocupărilor noastre, privesc numai pe arhierii.

Lucrul însă nu stă așa. Inșă-și prezenta și concursul arhierilor noștri uniți la acele consfăturii face, ca cele ce se discută și se urzesc într'ensele să arunce reflexul lor mai departe și să atingă un cerc de in-

terese, care nu se restringe numai la dorința arhierilor amintiți, de-a susținé ore-care contact cu înaltul cler catolic unguresc. Și acest cerc de interese apare destul de clar indicat chiar prin hotăririle ultimei conferențe episcopesci, ținute sub președința primatului unguresc.

A fost vorba, precum scim, la conferența din urmă episcopescă dela 7 l. c. mai ales de două cestiuni foarte importante, care — având în vedere tendința permanentă a episcopatului catolic unguresc de-a înriuri cu decisiunile sale direct și asupra dezvoltării și organizării Metropolitiei române de Alba-Iulia și Făgăraș, — se estind asupra întregului cler și popor român unit din Transilvania și Ungaria.

E vorba de congruă séu de salarizarea preoțimei, și de autonomia catolicilor. Și printr'una și printr'alta se intenționează a trage în cercul organizațiunei interioare a bisericii catolice unguresci și biserica română unită, și se șintesce la o definitivă încopciare, ori mai bine șis contopire a ei cu biserica romano-catolică. Acesta mai ales în ce privesc regularea autonomiei, ce este pusă în prospect.

Tendința există deci și nu se poate contesta. De-ocamdată se lucrăză cu mare zel la așa șisa regulare a congruei. La stăruința guvernului s'a procedat la conscrierea veniturilor preoțesci și acesta s'a și terminat în cele mai multe comitate, ér peste puțin comisiunea regnicolară pentru congruă, compusă jumătate din cler și jumătate din mireni, va avé sé stabiléscă definitiv aceste venituri. În această comisiune a fost ales într'un loc vacant, la ultima conferență, și Metropolitul Blasiiului.

Nu numai odată s'a discutat în colónele fôiei noastre cestiunea congruei în raport cu interesele de viață ale bisericii și națiunei noastre. Nu

mai trebuie deci sé spunem, cât de mult atinge această afacere și pe Români uniți. Dér acum se mai ridică încă o cestiune, care nu ne este nouă, dér care în anii din urmă părea a fi adormit cu totul: cestiunea autonomiei catolice.

Vorbind de această cestiune a autonomiei, organul guvernului „Pester Lloyd“ constată, că ea n'a făcut până acuma aprópe nici un progres și acesta în parte mare din cauză, că în afacerea autonomiei „nu este numai guvernul și clerul, care are cuvântul, ci totalitatea credincioșilor catolici ai țerei“; căci se tractéază tocmai de-a se da acestei totalități un cerc ore-care la rezolvarea afacerilor școlare, fundamentale și administrative ale bisericii.

Va sé dicită trebuie sé se înțelégă clerul cu mireni și ministrul Wlassics stărue, ca acesta sé se întemple la un viitor congres catolic prin compunerea unui statut de autonomie, séu mai bine șis prin revizuirea statutului de autonomie adus de congresul catolic dela 1870—1.

În privința acestui congres, ministrul a comunicat conferenței episcopesci, că deja a primit consensul Majestății Sale pentru ținerea lui, ceea ce conferența a și luat la cunoștință cu bucuria.

E vorba așa-déră de reînproșpătarea uneltirilor de acum 27 de ani, care țintea fășiș la contopirea bisericii române unite cu organismul bisericii catolice unguresci printr'un statut organic comun, șis al autonomiei bisericesci.

Nu scim, ce atitudine a luat și va lua episcopatul român unit și în deosebii Metropolitul față cu cestiunea autonomiei. Vedem însă, că poate numai câteva luni ne mai desparte de reînproșpătarea luptelor, ce-au trebuit sé le porțe clerul și poporul Românilor uniți în anii 1870 pentru apărarea independenței bisericii lor.

Și în fața celor ce se petrec, credem că a sosit momentul, ca acest cler și popor sé se desștepte din letargia, ce pare a-l fi cuprins în aceste cestiuni de viață.

CRONICA POLITICA.

— 3 (15) Aprilie.

S'a pus éráși la ordinea șilei cestiunea cvotei. Deputațiunea austriacă a cvotei a hotărit îndată după constituțiunea ei ca pentru scurtarea pertractărilor sé provóoe deputațiunea ungară, ca lăsând la o parte comunicarea în scris sé între în pertractării verbale. Asupra acestei propuneri se va pronunța deputațiunea ungară a cvotei în viitoră sa ședința dela 24 Aprilie a. c. Se crede, că deputațiunea ungară va consimți la propunerea celei austriece, care se va întruni apoi éráși la 28 Aprilie. Îndată după acesta cei 15 membri ai deputației austriece a cvotei vor veni, se crede, la Budapesta și vor desemna din sinul lor 7 membri, cari se vor consulta împreună cu 7 membri ai deputațiunei ungare în primele șile ale lunei lui Mai în mod verbal asupra stabilirii cvotei, care, precum scim, este cel mai delicat punct al pactului, despre a căruia reînóire se tractéază.

*

Alaltăeri s'a făcut o alegere de deputat în Szigetvár. Pețitori la acest mandat au fost doi: unul faimosul Bartha Miklos, despre care scim, că la alegerile trecute a fost dat afară din dietă din partea lui Banffy; ér al doilea a fost guvernamentalul Olay Lejos. Bietul Bartha, de când a eșit din dietă, umbli în ruptul capului sé mai pună mâna pe vre-un mandat, dér fără succes. Acum, la alegerea dela Siget, se dusese și el cu mari speranțe, dér de geaba, căci după cum spune „Magyarország“ autoritățile administrative din acel cerc au primit poruncă de sus, ca pe Bartha sé-l trântéscă la ori-ce oas. Așa s'a și întâmplat. Fisogăbirul Fenyösi dela Barca a citat pe toți primarii din cercul séu la sine și li-a spus, că va fi vai de pielea aceluia, care ar cuteza sé voteze

FOILETONUL „GAZ. TRANS.“

Tablouri alese de Andersen.

Séra a trei-spre-șecoa.

„Lunecai peste livada din Lüneburg“ șise luna. „În drum era o oăsătură încunjurată de arbori în cari cânta o priveghetóre rétăcită. În gerul nopții trebuia sé móră; era ultimul ei cântec ce-l aușii. Aurora lucise deja; o caravană sé dărea venind, erau de sigur familii emigrante, cari voiau sé ia drumul spre Hamburg, de unde sé prnéscă mai departe la America, unde le suridea norocul unei vieți înfloritoare despre care visaseră ei adese-ori în patria lor. Femeile își duceau copiii cei mai mici în spate; ér cei mai mari sáreau împrejurul lor; pe spatele unui cal slăbănog era bogăția intrégă a emigranților aședată. Vântul sufla rece; copiii se alipeau șgriburând de mamele lor, cari priveau în sus la mine, par'că voiau sé-mi istoriséscă și mie, în ce sérăciă mare se aflaseră până acum. Tot gândul acesta îi mancea și pe ceilalți din caravană. Roșéta cerului la sfî-

șitul sórelui le strălucea ca semn de fericirea mult visată ce-i aștepta. Încă și mai mult îi întăria în iluziile viitorului lor de aur cânteoul priveghetórei ce începú sé cânte; ea nu era o profetă falsă, ci le vestea fericire. Vântul bătea așa, că nu puteau înțellege cântecul următor al priveghetórei: „Plutesce lin pe undele mării! Drumul lung ce-l a-i a-l face, l'ai plătit cu totă avuția ta, sérac și fără ajutor vei ajunge în Canaan. Vei fi silit a te vinde însuși, asemenea și nevasta cu copiii. Dér mult nu vei suferi! În dosul plantelor, ale căror flori răspândesc un parfum îmbătător, te așteptă ingerul vestindu-ți mórtea; salutul lui îți va sufla friguri de mórte în sânge, plutesce, lin pe mare!“

Intréga caravană asculta cu bucuria cânteoul priveghetórei, oăci le prevestea fericire! În révérsatul dorilor, țéranii mergeau prin livada la biserică; femeile îmbrăcate sérbătóresce în negru cu brobóda albă pe cap, se páreau a fi forme coborite din icónete vechi ale bisericei. De jur împrejur nu se vedea decât numai o regiune mórta, tut érbă uscată și tușuri pârlete

de sóre printre banci albe de nisip. Femeile páșeau încet spre biserică. O, închinăți-vé, închinăți-vé pentru cei ce se apropiă de mormânt, dincolo de valurile mării.

Séra a patru-spre-șecoa.

„Cunosc un polichinell“, șise luna, „publicul numai putea de veselie când îl vedea spărând pe scenă, cel mai mic gest îl aflau comico, așa că din ris numai ieșeu. Deși nu-și da polichinellul mare silință, era natura lui de așa. Deja de copil, când sé juca cu ceilalți camerași, chiar și atunci era polichinell; natura a voit așa, îi dase o ghiabă în spate și una pe piept. Trupesc era forte caraghios desvoltat, dér în elasticitatea spiritului și simțul desvoltat pentru tot ce este frumos și înălțator nu-l întrecea ușor cineva. Teatrul era idealul vieții sale. De ar fi avut norocul sé fi înalt și svelt, ar fi fost la ori ce scenă însemnată, primul tragedian; sufletul îi era plin de tot ce este mare și eroic; și totuși destinul i-a fost a fi polichinell. Chiar durerea și melancolia sa îi mărú nepăsarea comică în figura-i marcată și provoca risul

șgomotos al publicului, care își admira fafortul.

Drăgălașa Columbina era blândă și bună cu el, dér totuși preferi a sé cășetori cu frumosul Arlechino; ar fi fost într'adevăr prea comico sé se împreune frumșeșea cu urioiunea. Când era polichinell mai indispus singura Columbina era în stare sé-l facă ér' sé ridé; la început sé prefăcea și ea că este melancolică, mai târziu se liniștea și în cele din urmă începea sé ridă și sé-l tachineze!

„Sciu ce-ți lipsesc!“ îi dicea ea. „Iubirea!“ — și atunci trebuia sé ridă. „Eu și iubire!“ striga el „ceva mai caraghios nu-mi pot închipui! cum ar aplauda publicul! — „Da iubirea“ adange ea și urma c'un pathos comico. „Ești amoretat de mine!“ Da așa ceva se poate dice, unde scii că iubirea este imposibilă răspunse el, sáringdin sus scuturându-se de ris; nici pomená nu mai era de melancolia. Și totuși spusese adevérul mica Columbina, o iubea, iubea așa de mult, cum iubea tot ce e frumos și înălțator în artă.

În ziua nunții ei, polichinell era fi-

pentru Bartha. Prin asta încă tot nu s'ar fi descurajat cu totul acest candidat, d'ar s'a întemplat, că Bartha s'a dus în comuna Szulok, care este locuită de Șvabi, având vre-o 200 de alegători. Aci Bartha n'a putut face mare ispravă cu limba ungurească și de aceea a mai slăbit-o cu șovinismul, lăsând pe-un tâlmaciu, ca să tâlmăcească poporului în limba germană programul său. Ostenela însă i-a fost de geaba și aici, căci preotul din comună i-a declarat în fine, că nici unul dintre alegătorii acelei comune nu va putea vota pentru Bartha, dore-oe li-s'a spus, că *dacă-i va pune păcatele să voteze pentru Bartha, nici unul din ei nu va mai căpeta voie pentru cultivarea tutunului*, care este principalul lor izvor de câștig. Aflând despre asta Bartha, s'a intristat foarte și și-a retras candidatura, er contra candidatul său Olay a fost ales așa-dără prin aclamațiune. Astfel de-oamdată cocorul Bartha va trebui să stea încă pe-sfară, căci Banffy, cum se vede, nu vré nici decum să-i deschidă ușile dietei. Ce păcat, tocmai un „stêlp“ ca Bartha și ca soțul său Ugron, cei mai nesdravenți apărători ai Șecurilor în contra „valahisărei“, să nu mai pôtă avé ocazia de-a se „producă“ în dietă cu discursurile lor de 99° de patriotism!!

Probabil, că în 8 Iunie se vor face **alegerile pentru dieta croată**. Foile opoziției unite din Croația publică deja numele candidaților opoziționali. Dieta croată, afară de orașul Fiume, constă din 88 deputați. Opoziția va pași cu candidați de-si sei în 30 cercuri. Lupta va fi foarte înverșunată, ceea ce se pôte conchide și din volnicia dispozițiune a Banului privitoare la oprirea cluburilor politice, despre care vorbim la alt loc al numărului nostru de aci.

De interes este o convorbire, ce a avut-o ministrul Serbiei, Simici cu corespondentul diarului „Nord“ asupra **atitudinii actuale a Serbiei**. Ministrul asigură, că Serbia în situația *momentană* nu vrea să participe la nici o acțiune. Numai dacă complicațiunile vor lra o estindere mai mare și se vor transplanta și în Macedonia, Serbia ar trebui să îngrijescă de apărarea intereselor ei. Simici mai declară, că între Bulgaria, Serbia și Muntenegru nu există nici alianță nici tractat. S'a făcut numai un schimb de păreri între bărbații de stat asupra situației celor trei state și a *conștanțelor* lor, ce locuiesc în alte imperii. Ministrul s'ar asigură, că în timpul mai nou Pôrta s'a arătat foarte preventivă față de dorințele Serbiei în Macedonia. Guvernorii acestui teritoriu a primit un ordin-circular al guvernului otoman, prin care se conoede *înființarea de școle populare s'erbesci*. Astfel de școle s'au deschis deja în Monastir și Salonichi. Dacă Pôrta va sprijini dorințele S'erbilor în Macedonia, atunci aceștia vor participa bucuros la viitoră reformă a ad-

ministrației. În fine asigură Simici, că Serbia voesce susținerea păcii, și integritatea imperiului otoman și nu va agrava în nici un caz situația generală printr-o procedere agresivă.

Banul croat în contra reuniunilor.

Banul croat, contele Khuen-Hedervary, a surprins pe Croați cu un dar de Paști ne mai pomenit în statele constituționale moderne, afară d'ora de statul ungar.

În Croația adecă este în vigore încă și aci patenta împărătescă austriacă dela 27 Noemvre 1852, în care se dice, că „ori-ce soiu de reuniune numai cu aprobarea supremei autorități a țerei se pôte constitui, decât scopul reuniunii este licit și decât acel scop pôte forma obiect legal al reuniunii“. În sensul acestei patente absolutistice însă, este interzis de-a se înființa ori-ce societăți politice.

Pe lângă toate astea, fiind-că nici Croația nu mai e aci un stat absolutist, ci constituțional, în care libertatea politică a cetățenilor trebuie să fie respectată, Croații și-au înființat și ei cluburile și societățile lor în diferite centre ale țerei. Aceste cluburi și societăți au existat, pe lângă totă patenta absolutistică, de-un șir lung de ani și nimănu nu i-a trăsut prin minte de a-le ataca până acum, măcarcă atât Banul, cât și guvernul croat au avut scire de existența lor, ba în presa croată la totă ocaziune s'a vorbit și s'au făcut dări de semă publice despre starea acestor societăți, pe lângă toate că gazetele croate, aprôpe ca și ale noastre, luptă cu mare miserie în ceea ce privesc libertatea de presă.

Acum de-odată Banul găsesce, că existența acestor cluburi și societăți ar fi periculoasă, deore-ce parte urmăresc scopuri „agitatore politice“, parte „propagă interese de partid“. Din cauza acesta Banul a dat ordin autorităților, să se fină strict de patenta de mai sus și unde există astfel de cluburi sau societăți, imediat să le disolve.

Pôte ori-oine să-și inchipuască, ce indignațiune va fi produs între Croați această volnică dispozițiune a Banului. Chiar și unele dintre foile unguresci, ca de exemplu „Magyarország“, care însuși cere și aprôba călcarea constituției ori de câte-ori e vorba de vre-o suprimare a libertății Românilor, găsesce nedreptă această măsură a Banului și o condamnă. Adevărat, că e cât se pôte de condamnabilă măsura Banului, mai ales fiind-că s'a luat tocmai în ajunul alegerilor dietale, cu scopul vădit de-a suprima libera mișcare a opoziției, — d'ar ori cum ar fi, foile unguresci nu pot avé cuvânt de-a se afișa ca apărători a libertății Croaților, pe cât timp nu-și vor mătura gunoial mai întâi dinaintea casei lor.

Séra a cincî-spre-șecia.

„Audi ce istorisesc luna.“ „Am vădut devenind cadetul oficer și reprezentându-se de prima ôră în uniformă; am vădut juna și frumoșă fată în sala de bal, dragălașa mirésă a principelui în toaletă de mirésă; d'ar nici o fericire nu se pôte compara cu aceea care o v'edui reoglindându-se pe figura unei copile de vre-o patru ani.

Căpătase o rochiță nouă albastră și o palăria rosa; tocmai se îmbrăcase în frumosele haine și toți din odaia cereau lumini spre a admira copila, deorece rațele mele cari străbăteau prin ferestrele deschise nu luminau destul. Copila sta țea-până ca o păpușe, cu brațele în sus spre a nu-și egări haina. O! cum îi strălucéu ochii, și întréga figură de ferioire. „Măne îți dau voie să mergi pe stradă așa gătită!“ îi duse mama sa și copila privea când palăria, când rochița, răspundând, rișând de mulțumire: „Mamă dragă, ce vor gândi cățelușii v'edându-mă așa gătită!?“

Lalla.

Crisa în Orient.

Depeșe private, ce au sosit din Atena spun, că insurgenții prin ocuparea pozițiunii dela Baltimos au intrerupt într'adevăr comunicația între trupele turcesci din Epir și cele de sub comanda lui Edhem-pașa. Se dice, că poziția dela Baltimos a fost asediată de Greci până luni s'era, când garnisóna s'a predat și insurgenții Greci au intrat în Baltimos. Un batalion turcesc trimis în ajutorul asediaților a fost respins cu pierderi. „Politische Corresp.“ primesc următoarele informațiuni din Londra: După scirile sosite aici au trecut peste granița grecoască la 7 a l. c. în total un corp de voluntari de 3000 de omeni. Acest corp, căruia îi aparține și detașamentul de voluntari italian, comandat de socialistul Ci-priani, stă sub conducerea Eteriei naționale. El este împărțit în 2 subdiviziuni, în fruntea cărora se află foști ofiseri greci Millona și Capsalopoulos. Antea-garda corpului a fost comandată de cunoscutul șef de bandă Davelli.

În Constantinopol se dá ca sigur, că la atacurile insurgenților au luat parte afară de voluntarii greci și italieni și batalionul 8 și 9 de ezoni, ce se află în Calabaco și batalionul al 2-lea și al 7-lea al regimentului staționat în Apriorissa; aceste din urmă sunt trupe regulate grecesci.

O depeșă a diarului berlinez „Vossische Ztg.“ anunță din Constantinopol cu data de 13 Aprilie: Astăzi se așteptă răspunsul la circulara Pôrtei, în care acesta declară, că Grecia este agresorul, că i-s'a s'fârșit răbdarea. Turcia, decât nu i-se va da satisfacția, va procede cum soie ea. Edhem-pașa a primit de-oamdată ordinul să stea în defensivă. Faima despre rechiâmarea ambasadorului turcesc din Atena nu se adeverece. Se dice, că Albanzii vor forma un corp de voluntari în număr de 10,000 omeni sub comanda lui Șukri-pașa.

Din Atena mai află „Pol. Corr.“, că general italian în neactivitate Ricciotti Garibaldi va sosi în curând cu unii din fiii săi în capitala Greciei, cum se dice, spre a lua comanda legiunii voluntarilor.

Din Canea se telegrafică următoarele: O corabie de transport turcescă a adus la Kissano 50 de soldați pentru întărirea garnisónii forturilor. La debarcare insurgenții au început să puce asupra lor. Turcii însă sub scutul tunurilor corăbiilor europene au ajuns în fort. Familiile musulmane însă, n'au putut fi liberate de acolo. Impușcături insurgenților au fost așa de vii și dese, încât și vre-o 2 bărci austro-ungare au fost atinse de câte-va glouțe. În urma acesta corăbiile austro-ungare „Stefania“, „Sebenico“ și „Tiger“ precum și o caonieră turcescă au deschis focul asupra insurgenților și i-au gonit.

„Polit. Corr.“ află, că scirea adusă de „Daily Chronicle“, cumoă puterile ar fi lăsat să cadă cu totul proiectul blocadei Pireului nu se adeverece.

Asemenea ru s'a confirmat încă până acuma scirea lătită în Paris despre *demisiunea cabinetului Delyannis*.

O depeșă senzațională din Roma vorbesce de-o *conjurată în contra regelui Greciei*. Se dice adecă într'ansa, că s'a desocperit o asemenea conjurație. Motivul ei este atitudinea nedecisă a regelui George față cu Turcia. Conjurații vor să proclame rege pe prințul de corónă Constantin, așteptând dela el ca fără amânare să declare răboiul Turcoilor.

SCIRILE ĐILEI.

— 3 (15) Aprilie.

A șesa și cea din urmă **conferență publică** în sala cea mare a gimnasiului român din loc o va ține în Dumineca Floriilor (6 Aprilie v.) d-l paroch Dr. Vasile Saftu. Tema sa pôtă titlul: „La coda v'ecului“. După conferență va cânta și corul reuniunii noastre de cântări. Începutul la 4 ore p. m. Intrarea: 20 cr. de persoană, 10

cr. pentru elevi. — Atragem deosebita atențiune a publicului!

Corone eterne. Din incidentul morții mult meritului bărbat Ioan Hannia întemplat în 30 Martie v. c. On. d-n subjde cercual în Sassebeș Ioan Paraschiv și d'onna Eugenia Paraschiv născută Mihali ni-au trimis suma de 10 fl. drept coronă neperitoare pe siorul regretatului răposat, ca contribuțiune la „fondul iubiților răposați“ în folosul școlărilor români s'eraoi. Se ohițeză în acest mod și această sumă și se arată, că s'a adus la numitul fond. — Brașov, 3 (15) Aprilie 1897. — *Comitetul parochial român gr. or. din Cetatea Brașovului*.

Camere de medic. Ministrul unguresc de interne a lucrat un proiect de lege pentru înființarea unor *camere de medic*, cam după norma, cum sunt și camerele de advocați etc. Acest proiect de lege l'a trimis mai multor cerouri medicinale pentru a-l studia și a-și da părerea asupra lui. Se pare însă, că proiectul ministrului nu prea e întemplat cu căldură din partea medicilor. Cel puțin medicii din comitatul Șomogy, în număr de 65, într'o conferență a lor, ce s'a ținut țilele acestea, s'an pronunțat unanim în contra proiectului și au cerut să se înființeze mai bine o reuniune a medicilor, din care să facă parte numai cei ce vor voi. Comisia, care va elabora proiectul de statute pentru această reuniune, să elaboreze tot-odată și un proiect privitor la ajutorarea și pensionarea medicilor, la regularea onorarului medical în intréga țera etc. Tôte aceste lucrări să se așternă apoi spre desbțere congresului regnicolar al medicilor, ce se va ține la 10 Septemvre în Budapesta. — Acestă hotărîre a lor, medicii din comitatul Șomogy o vor trimite și medicilor din celelalte comitate ale țerei pentru a o sprijini și a se alătura la ea.

Intărirea lui Lueger. După informațiunile lui „N. fr. Presse“, intărirea alegerii lui Lueger în postul de primar al Vienei este deja hotărîită. Astăzi, Joi, se va și publica în mod oficial intărirea lui.

Vacanța de Paști la *universitatea din Budapesta* s'a început în 13 Aprilie și va dura până Joi în 22 Aprilie n., în care și se vor începe érași prelegerile.

Serbare școlară la Ateneu. Sâmbătă s'era societatea profesorilor secundari, fundată în scopul înălțării învățămîntului, a dat o festivitate școlară în sala cea mare a palatului Ateneului din Bucuresci. M. S. Regele, precum și Principele și Principesa României, împreună cu Marea Ducesă de Hessa și de Rhin au asistat la această frumoșă serată. La sosire au fost întâmpinați de d-nii membri ai comitetului societății, cari oferiră frumoșe flori Principesei Maria și Marei Ducese; de d-l C. Exarcu, președintele Ateneului; d-l prefect al capitalei și mai mulți membri ai corului profesoral. Saveranul, preonm și Altețele Lor Regale urmară cu un viu interes și atențiune deosebitele producțiuni musicale și literare, diferitele jocuri gimnastice, executate cu elevii liceului Lazăr și mai multe dansuri naționale.

Vandalism într'o biserică. Într'o biserică catolică din Agram s'a s'evrșit țilele acestea un vandalism revoltător. Într'o noapte câțiva țerani trecând pe lângă biserică, observară spre mai marea lor mirare, câteva rațe de lumină, ce eșiau din biserică. Voiră să intre în biserică, d'ar ușa era închisă. Priviră prin gaura cheii dela ușă și v'edură, spre și mai marea lor surprindere, că înaintea altarului principal se află un tiner îmbrăcat din crescet până în tâlpi în ornat bisericesc, er pe treptele dela altar un alt tiner făcea serviciul de ministrant. Țerarii fugiră repede după paraclisier, care sculându-se din așternut veni cu cheile și deschise ușa bisericei. Toți împreună intrară în biserică. Cei doi tineri, v'edându-se în primejdia, încercară să fugă. Cel îmbrăcat în haine preceșci a și scăpat, fugind așa îmbrăcat în ornat preo-

gura cea mai comică, d'ar noptea nev'edut de nimeni, plângea mișcându-și buzele; să fi v'edut publicul, față ce o făcea, sigur l'ar fi aplaudat. — În țilele ultime muri mica Columbina; în țiva îngropăciunei fu Arlechino dispensat de a apărea pe scenă; după un scurt timp atât de fericit, acum v'eduv. Directorul fii silit a da o piesă de tot comică ca să nu simță publicul prea mult lipsa frumoșei Columbina și a lui Arlechino; poliohinell trebuia să fiă încă odată atât de comic, juca, s'area cu desperare în inimă și natural că fii aplaudat: „Bravo, bravissimo!“ fii silit să apară încă odată! era neprețuit astăzi. Eri nopte după reprezentăția își îndreptă pașii micul poliohinell spre oimitir. Cununa depe mormântul Columbinei se v'estețise; el să aședă pe mormânt pentru ultima ôră! Își răzimiră obrazul pe mână și ochii și-i îndreptă spre mine! Își făcea impresia unui monument; un poliohinell pe un mormânt, neexplicabil și totodată hazliu. S'el fi v'edut publicul, ar fi erupt în aplaus nesfârșite ca: „Bravo, Pulcinello! bravo, bravissimo!“

teso, cum era. Al doilea însă a fost prins. El este un tânăr de 22 ani, e plugar și se numește Ladis Iosip. În biserică au făcut mari devastări cei doi blăstemați: au rupt toate stégurile și cărțile de rugăciuni, au găurit toate chipurile, au sdrobit cu deservire organele și au sfărmat statuetele, batjocurind mai ales imaginea lui Christos. Nu se știe, ce i-a îndemnat pe acești făcători de rele la săvârșirea faptului. Se știe însă, că ei sunt niște socialiști răsunători, care de astă-dată au voit, se vede, a-și răbuna chiar și asupra Dumneșeirei, pentru-că nu le împlinesc poftele după voința inimii lor ticlăsoase.

Asentările în comitatul Cojocnei s'au ținut în Martie și la începutul lui Aprilie, dând următorul rezultat: Au fost chemați la asentare 3337 tineri, s'au prezentat însă numai 2930. Dintre aceștia s'au găsit apți pentru serviciu 1034; au fost declarați incapabili pentru miliția 532, neputincioși 26, er la supravisitați au fost trimiși 10. Anul trecut dintre 2779, câți s'au prezentat la asentare, au fost declarați buni pentru armată 989.

Prețul cafelei pe piețele mari europene este într-o decadentă, cum n'a mai fost de 15 ani încoco. În urma strimtoarei de ban, în care se află producția din Brazilia, ofertele se fac în cele mai eufine condițiuni, așa că de exemplu în Havre cafea de Santos se vinde acum cu 47-75 franci, pe când încă în anul trecut nu se putea câpăta mai puțin, decât cu 80 fr., ba în 1894 prețul acestei cafele se nota cu 102-50 franci. Cu toate acestea, consumatorii dela noi nu simt nici o ușurință în ceea ce privesc prețul cafelei.

Industria de sticlărie, după cum se vede, n'a găsit pământ destul de productiv pentru ea în statul ungar. Fabricile de sticlărie dela noi nu pot suporta concurența fabricilor din Austria, din care cauză mai multe din ele au fost silit să siste activitatea, er celelalte lucrează mai mult cu pierdere, decât cu profit. Una din cele mai mari societăți, numită „Societatea pe acțiuni a industriei de sticlărie din patriă”, înființată de vre-o doi ani cu un capital fundamental de 700,000 fl., și-a încheiat bilanțul de pe ultimul an de gestiune cu pierdere de peste 200,000 fl. Directorul acestei societăți, vădând cât de prost merg treburile, și-a și dat dimisia. Se știe, că în fabricile de sticlărie din statul ungar peste tot e investit un capital de 10 milioane flor. și lucrează la ele vre-o 5000 de muncitori. Fînd-că această industrie la noi e în pericol de a-și da pielea popii, muncitorii lor sunt în pericol de-a rămâne fără pâine. Așa caută să meargă treburile acolo, unde toate se fac prin protecții și favoruri, și unde meritele nu se măsoară după vrednicia, ci după „patriotism”.

Duelul unui conte cu un tapițer. Contele Eugen Draskovich din Pojun a susținut pe un tânăr tapițer cu numele Gebauer, că cu câte-va zile înainte i-ar fi furat din palatul său mai multe bijuterii în valoare de vre-o 20,000 fl. Tapițerul, care era fiul unui distins industriaș din Pojun, s'a simțit, firesc foarte vătămat și a trimis doi martori la contele, ca să-i oară satisfacțiune cavalerescă. Contelui nu-i venea la socotela să se duceze cu un tapițer. S'au început pertractările și ce să vești? În timpul, cât a durat pertractările, sosi vestea, că la Mișcolț a fost prins adevăratul hot, cu numele Gelbmann Leopold, la care s'a aflat cea mai mare parte a bijuteriilor furate. Contele Draskovich, aflând despre asta, imediat a declarat, că e gata a da satisfacțiune tapițerului. L'a chemat la sine, i-a întins mâna și i-a cerut iertare.

Teatru german. „Othello” lui Shakespeare de aseră a fost cea mai splendidă prestațiune a d-lui Iosif Klein și cel ce până acum din piesele teatrale nu va fi fost pe deplin convins de marele său talent, jocul de er al d-lui Klein a trebuit să-i depărteze ori-ce dubietate. Artistul vienez ne-a înfățișat în totă puterea cuvântului un pasionat, un teribil și mai la urmă

un sêlbatic Othello, și decă il aocomparăm cu artistul Salvini, pe care l'am admirat astă ernă tot în Othello, atunci liniștit putem dice, că nici d-l Klein nu rămâne în dărăt acestuia afară numai, că înfățișarea Italianului a fost încă și mai majestoză și mai impunătoare. Măne, Sâmbătă, d-nul Klein va juca pentru ultima oră în ciclul acesta.

Sciri mărunte din România. Duminecă s'a făcut la Roman instalarea în scaunul episcopal a P. S. S. noului Episcop de Roman Ioanachie Flor Băcuanul.

— În urma încetării din viață a Marului Duce de Meklenburg-Schwërin, curtea română a luat doliu pe timp de 12 zile, cu începerea dela 29 Martie v.

— D-nul *Vasilie Lascar*, a fost ales vice preșdinte al Camerei.

— În ziua de 11 (23) Mai viitor va fi, pe hipodromul dela Băneasa o alergare în treapăt pentru căi, înhamati de ori-ce rasă și ori-ce proveniență. Vor fi două premii: unul de 100 lei, oferit de principele Grigorie M. Sturdza, 50 la sută din intrări, și altul 50 la sută la eșiri.

O grevă a muncitorilor agrari.

La ministerul unguresc de agricultură, după cum spun foile budapestane, sosesc din număröse părți ale Ungariei sciri forte neliniștite în ceea ce privesc mișcările muncitorilor agrari.

În înțelesul acestor rapoarturi adeocă, muncitorii agrari se pregătesc chiar de pe-acum și încă în mod forte serios pentru a arangia o *strajnică grevă pe timpul secerișului*. Ei seiu adeocă, că în timpul secerișului proprietarii de moșii sunt mai strimtorati și mai avisați la brațe muncitoare. Din cauza asta ei au ales acest timp creșdend, că prin o grevă vor pute constringe atunci pe proprietari să mulțămescă pretensiunilor lor, — pretensiuni, ce de altmintrelea nu sunt tocmai nemoderate, căci cer țermurirea timpului de lucru la un număr anumit de ore (8 ore la zi), plus remunerarea muncii cu câte 2-3 fl. la zi de fiă-care muncitor.

În comitatele Bihis, Ciongrad și Cianad se observă între muncitorii o mișcare generală în direcția de-a se organiza în sensul acesta; ba chiar și din comitatele vecine, mai ales din al Aradului, Bihorului, Timișului, Torontalului și chiar și din al Pestei sosesc sciri de felul acesta. Forte puternică este apoi mișcarea în comitatul Tolna; într'un cerc al acestui comitat muncitorii au și stabilit pretensiunile, cu care au să pășescă față de proprietari.

Mișcarea aceasta se propagă cu celebritatea fulgerului în toate părțile Ungariei, așa că proprietarii de moșii sunt forte îngrijați. În comitatul Baranya și Somogy încă a prins rădăcini această mișcare.

Acum se fac fel de fel de planuri în ministerul de agricultură pentru de-a preveni pericolul, ce amenință pe agricultori. O hotărare anumită încă nu s'a luat până acum în privința aceasta, der după cum spun foile din Budapesta, în ministerul de agricultură se ocupă serios cu idea, ca în înțelegere cu ministerul de honveđi să ia anumite măsuri de precauțiune pentru cazul, când în adevăr ar isbucni o grevă generală între muncitori și mai ales tocmai pe timpul secerișului. E vorba adeocă, ca *armata să se pună la dispoziția proprietarilor, ca aceștia să-și potă seceră holdele cu ostușii, în locul muncitorilor greviști*. Esecutarea acestui plan încă n'a luat o formă determinată, deore-ce ministrul de agricultură așteptă să mai primescă încă unele rapoarturi în privința aceasta.

Teatru român.

S'a făcut amintire în colonele foiei noastre de „comedia-națională-satiră” a d-lui Iosif Vulcan, intitulată „*Gărgăunii dragostei*”, care a fost pusă pe repertoriul Teatrului național din Bucuresci. Joia trecută s'a reprezentat această piesă pe lângă piesa franceză tradusă „*Champignol*”. Etă ce ceterim despre cuprinsul comediei d-nului Vul-

can într'un raport apărut în „Românul” de er:

„Piesa d-nului Iosif Vulcan e oglinda perfectă, în care se văd frământările actuale ale femeilor, care vor să lupte, nepregătite sub toate raporturile, pentru: *emanciparea femeilor*.”

„Autorul ne concentrează atențiunea asupra Olimpiei, care urăscce bărbații, fiindcă „n'a cerut-o încă nimeni în oăsătorie”, visază emanciparea numai și numai de dragul acestui cuvânt, se crede inspirată de toți zeii, că ea are să îndrepte rēul, și propagă și slujnicei ideile sale asupra emancipării: *să scuturăm jugul bărbaților, să protestăm în fața Europei și a lumii întregi, vrem egalitate, să ne emancipăm!*”

„Iși prepară discursul înaintea oglindei, der se intrerupe ades, reflectând, cu o rochie să se îmbrace, la intrunirea, ce a convocat-o pentru diseră. Apoi când unchiul ei o intrăbă, ce-i de făcut în lipsa slujnicei, cine are să gătescă bucate pentru musafirii invitați?”

„Olimpia fiind ocupată cu învățarea discursului, nu se prea sînchisesce de așa ceva, găsind soluțiunea acestei crise oasnice: *să se comande masa la restaurant*.”

„Femei și d-șore sosesc la intrunire, și la construirea biuroului se citește paragraful I: *cei mai bătrână să fiă alésă presidentă* — der toate strigă într'un glas: *eu nu sunt cei mai bătrână*. Al doilea incident remarcabil în această scenă plină de umor, se întâmplă, pe când toate bat din palme strigând, că nu ne temem de nimic, o insectă plimbându-se pe un fir de păr din capul uneia, le determină pe toate a isbucni în țipete și leșină în plină sedință; der ceea ce e și mai interesant în piesa d-lui Iosif Vulcan, încep fiă-care a-și admira rochiile și pâlăriile, a se întreba de preț, a-și face aporouri și reprobari, și câte alte, care sunt în opoziție cu tendința, pentru care s'au adunat, ceea ce contribuie să reiasă umorul nesilit și cu o rară dibăoie, biciuind adevărati gărgăunii, ce nu pot avea loc decât în creierul unor persoane fafarone.”

„E admirabil rolul doctorului, care din când în când prin mijlocul: *ridendum vero dicere* bîcinesce și rîde de se prăpădesce de toate păpușile.”

„Cam acesta e ideea cuprinsă în piesă.”

După această espunere raportorul „Românului”, care semnează „P. V.” sfêrșesce astfel:

„Ideia e bine prinsă și autorul a știut să desvôlce, ca să ne sugereze totă atențiunea.”

„Artiștii, fără excepții au fost la înălțimea lor, ceea ce denotă, că și dēnșii înclină cu mai multă dragoste pentru piesele noastre naționale.”

„N'ar face rău onor. Direcțiune să mai repete asemenea piese, de care publicul inteligent își dă bine sēmă de partea cea mai bună ca și de cea mai rea.”

Literatură.

„Literatură și artă română”. Sub acest titlu apare în Bucuresci (Strada Fântâni 46) o nouă revistă, la 25 a fiă-căre, lună, în fasciculi eleganți, pe hârtia de luxi format 4° forte estetic. Până acum au apărut trei fascicule, cel din urmă, al treilea, conține: Flica Haosului, poezie de Duiliu Zamfirescu; Petre Ciocul, nuvelă de Ascanio; Expoziția Grigorescu, de A Costin; Un bust, poezie de Dem. Moldovan; Jupânul Toiba, chip și graiu din Bucovina (reprodus în numerii precedenți ai „Gaz. Trans.” de Em. Grigorovița; Din Petersburg-Grigorovi, de G.; Cronică de A. Ilustrațiun: Portretul pictorului N. Grigorescu; Intôrcerea dela Bilciu; Cioban din Valea Prahovei și Colț de atelier. Abonamentul: pe an 30 lei, pentru străinătate 40 lei.

Au apărut: „Christos a înviat” și priecșna: „Cu trupul lui Christos”, melodii bisericesci arangiate pentru cor mixt de

șese voci, de A. Sequens. Amēndouē împreună costă 50 cr. — „*Frumoșă copiliță*” poezie de V. Alexandri, compusă pentru cor de bărbați de Antoniu Sequens. Prețul 50 cr. Tote aceste piese se află de vëndare numai la *Tipografia și librăria diecesană în Caransebeș*.

În „*Tipografia Diecesană*” din Gherla a apărut: „*Viță după mörte*” sēu Nemurirea sufletului dedusă din misterul finței omenesce și deșertăciunea celor trecătoare, de I. P. *Edițiunea II*, corectată și amplificată. Form. 8° de 163 pag. Se poate procura dela „*Tipografia Diecesană*” din Gherla (Szamosujvar) precum și dela librării cu prețul de 50 cr. plus 5 cr. porto. Este o carte morală, cuprindend învățături înălțătoare, menite a da sufletului creștinesc tăriă și mângăiare. Prima edițiune a avut o trecere forte mare, așa că curând după tipărire s'au vëndut toate esemplarele. Imprejurarea acesta vorbește destul de eloocvent pentru valoarea cărții. Avem de adăugat numai, că edițiunea a doua, apărută acum, se prezintă mai bine ca cea dintăiu, fiind corectată și amplificată.

Pentru cei ce voiesc să jöce teatru am scos în broșură separată frumoșă comedia în trei acte *Săpătorul de ban*, localizată de Antoniu Popp, — e o piesă instructivă, ușor și forte potrivită pentru popor. Broșura conține 42 pagini și se află de vëndare la Tipografia „*A. Mureșianu*”, în Brașov pentru prețul de 12 cr. Trimisă prin postă 14 cr.

Din „*Biblioteca de popularizare*” a Institutului de editură Balian și Ignat Samitca din Craiova a apărut Nr. 31: *Don Juan*, comedia în 5 acte de Moliere. Cu portretul autorului și o notiță biografică. Traducere de I. Hussar. — Nr. 32: *Poesii alese*. Traduceri libere în versuri. Cu portretul autorului și o notiță biografică, de St. O. Iosif. — Fiă-care număr din „*Biblioteca de popularizare*” costă 30 bani (15 cr.) legate în pânză 60 bani.

ULTIME SCIRI.

Londra, 14 Aprilie. Lui „*Times*” i-se raporteză din Atena: *Tesaurul public al Greciei este apröpe total desecat și singurul ajutor, ce mai rămâne, este contragerea unui imprumut înăintrul țerei, despre care se crede, că în insuflețirea de-acum de sigur va fi subscris. În urma admoniării puterilor, Grecia nu va declara rășboiă, ci se silesce a provoca pe Turci, ca aceștia să ia ofensiva.*

Constantinopol, 14 Aprilie. Se știe, că în consiliul ministerial de er s'a hotărit, că decă Grecii vor repeți atacul, *să li-se declare rășboiă*; s'au stabilit chiar și amēnunțele avansului.

DIVERSE.

Memoria Peștilor. Revista „*Etangs et Rivières*” publică o notă interesantă asupra memorii peștilor. Peștii crescuiți în eleștae, ounosc forte bine persoanele însărcinate cu distribuțiunea hranei lor. Doctorul Warwick vorbește de o știucă care rânindu-se la oap, fusese îngrijită de el și îi arată recunoștința, venind spre dēnsul ori de câte-ori îl vedea și nu îi era témă să mănânce chiar din mâna lui. D-l Franklin citează de esemeni pești, care veniau în fiă-care și să-și ia porția de hrană din mâna paznicilor, și se lăsau să fiă prinși de câtră aceștia și soțiile lor. De sigur acești pești recunoșceau persoanele de care nu mai aveau témă de fel, căci își aduceau aminte că le vēduse mai înainte.

Proprietar: **Dr. Aurel Mureșianu.**

Redactor responsabil: **Gregoriu Maior.**

Seiden-Damaste 65 Kr.

bis fl. 14.65 p. Met. — sowie schwarze, weisse und farbige Henneberg-Seide von 35 Kr. bis fl. 14.65 p. Met.

G. Henneberg's, Seiden-Fabriken (k. u. k. Hofl.), Zürich.

Cursul la bursa din Viena.

Din 14 Aprilie 1897.

Table with 2 columns: Item (e.g., Renta ung. de aur 4%, Impr. cail. fer. ung. in aur 4 1/2%) and Value.

Table with 2 columns: Item (e.g., Renta de hartie austr., Renta de argint austr.) and Value.

Cursul pieței Brașov.

Din 15 Aprilie 1897.

Table with 3 columns: Item (e.g., Banonote rom. Cump., Argint român. Cump.), Buy/Sell, and Value.

AVIS!

Prenumeratiunile la Gazeta Transilvaniei se pot face și reînoui ori și când dela 1-ma și 15 a fiă-cărei luni.

Domnii abonați să binevoiască a arăta în deosebi, când voiesc ca expedarea să li-se facă după stilul nou.

Domnii, ce se abonează din nou să binevoiască a scrie adresa lamurit și să arate și posta ultimă.

Administraț. „Gaz. Trans.“

Antreprise de pompe funebre E. Tutsek.

Brașov, Strada Porții Nr. 12.

(Lipit de depoul de ghetate al D-nului I. Săbădeanu.)

Recomandă Onor. public la casuri de morțe, așezământul său de înmormântare bogat asortat în cari toate obiectele, atât sortele mai de rând, cât și cele mai fine, se pot căpăta cu prețuri ieftine.

Comisiune și depou de sicriuri de metal ce se pot închide hermetic, din prima fabrică din Viena.

Fabricarea proprie a tuturor sicriurilor de lemn, de metal și imitațiuni de metal și de lemn de stejaru.

Depou de cununi pentru monumente și plăntici cu prețurile cele mai moderate.

Representanța de monumente de marmură, care funebre proprii cu 2 și cu 4 cai, precum și un car funebru vênêt, pentru copii, precum și cioclii.

Comande întregi se esecută prompt și ieftin, i a u asupra-mi și transporturi de morți în străinătate.

In fine recomand și biroul meu mijlocitor procedând cu cunoscuta-mi soliditate.

La casuri de morțe a se adresa la

E. Tutsek.

ANUNCIURI (insertiuni și reclame)

Sunt a se adresa subscrisei administrațiunii. In cazul pu-

blicării unui anunciu mai mult de odată se face scădemânt, care crește cu cât publicarea se face mai de multe-ori.

Administr. „Gazeta Trans.“

Mersul trenurilor

pe liniile orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Oct. 1896.

Large table with multiple sections: Budapesta - Predeal, Ghiriș - Turda, Copșa-mică - Sibiu - Avrig - Făgăraș, Simeria (Piski) - Hunedóra, Brașov - Zărnești, Mureș - Luduș - Bistrița, Arad - Timișoara, Sibiu - Cisnădie, Sighișoara - Odorheiu-săcuesc. Each section contains train schedules with columns for train type, time, and price.

Nota: Orele însemnate în stânga stațiilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în dreapta de jos în sus. — Numerii încadrați cu linii mai negre însemnăză crețe de nopțe.